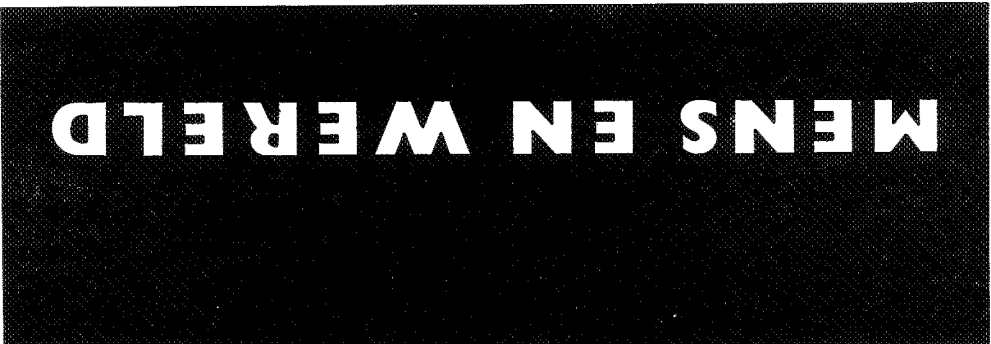

Bij de dood van Evert Vermeer

den. maatschappelijk gezien, onderling veel verschillend. vriendschap kon ontstaan tussen mens en die. Zijn hartelijkheid maakte het mogelijk dat begaafd, niet de bijzonderste werker was. Als de-besluitsteden toch, alsof hij niet de bijzonderste wer- ven om allen uit. Maar hij benaderde zijn me- ren. Vermeer steeg in zijn kunnen en doen bo- lijke en onstuimige overtuiging leeren bewonde- samenwerkert. Wij hebben hem daar in zijn eer- samenwerking. Zo werd in het bestuur van het in- dachtenwisseling en de besluitvorming te leve- voor ieder de ruimte om een bijdrage aan de ge- schoep hij in de verdragelingen die hij leidde- persoonlijkheid, die allen kon overschaduw- toe in zijn eigen leven. Ondanks zijn passiege- eerbijding van de mens. Vermeer paste dit niet vakantie gaan. Het was hem ernst met de- tuiging in de gevangenis zaten, zou hij er niet- menschen in Spanje of Iogossalaïe om hun over- zette hij in een land met dictatuur. Zolang er - ook nu - geen enkele concessie. Geen stap- ten. In zijn afwijzing van de dictatuur deed hij over- hun partij) die er op dit punt eender over dach- zich niet naar samenwerking met allen (ongecach- zocht voor recht en vrijheid, die bij voorkeud- een tragische kant. Want hij was een overtuigd- punten der overtuigingen. Ook dit had voor hem vanden. De politiek bracht hem naar de geschied- eens - omdat er mensen van verschillend- eens was het een genoegeen, mede - zo zeide hij niet

Ervaring op dit terrein had hij aanvankelijk niet. Doch geleidelijk kon hij voldoende belangstelling in onze kring wekken om een bescheiden begin mogelijk te maken. Toen het tienjarig bestaan van het Humanistisch Thuisfront werd overzagen (op 25 oktober 1958), kon hij vaststellen, dat de activiteiten van het thuisfront zich door ommisskenbare groei kenmerkten. Het Humanistisch Thuisfront had zich rechen overd. Het waren er misschien nog te weinig, maar het bereikte was de grondslag voor verder uitbouw van het werk. Dat waren, in 1958, vierde huumaistisch militair tehuis geopend en kwam een eigen vormings- en bezinningscentrum gereed (het Coornhert-huis te Driebergen) waar de militair en gelegenheid wordt geboden zich te bezinnen op de dipste levensvatgen. Vermeer zou dit vormingscentrum einder met openen. Het heeft niet zo mogen zijn.

De Israëlsche premier Ben Goertion zal ons land bezoeken en het is een eer voor Nederland hem te mogen ontvangen. Niet alleen omdat hij de politieke leider is van een kleine en krachtig geregeerde, democratische staat, maar ook om de man zelf. Legendairisch bijna is nu al zijn wijsheid, zijn slimmheid, zijn kennis, zijn energie, zijn onverzettelijkheid en zijn verblijdend, te midden van de groten der aarde, is zijn eenvoud. Het zou mij niet verbazen als het bezoek van Ben Goertion een zegeocht werd, want de Nederlanders de gelegenheid zouden krijgen om van hun sympathie te getuigen jegens Israël en waar bij ze dan een pitzelfte van het schuldgevoel dat elke niet-jood in de wereld bezit omdat ze hebben moeten beleven wat er gebeurd is, konden kwijtschelden. Er zal dan nog gelegenheid genoeg over zijn voor de premier om rustige gesprekken te hebben met wie hij wil.

Nu vijftien jaar deedswerk is een der grootste beestemensen uit de geschiedenis naar Israël overgebracht en de staat Israël staat erop om te berechten. Dat is maar alteszins begrijpelijk en toch ... zou het niet beter zijn om hem te dagen voor een wetelrechtbank, voor de rechtters van Neurenberg of anderen, dan hoe de regering? Ik meen van wel. Als de Israëlsche volde omvang zou worden gehouden zou het recht beter geduid zijn met een proces buiten Israël dan in Israël, dat in zijn geheel partij is. De wereld zou dan nog eens, geconfronteerd worden met de misdaden, die een smer hebben geworden op de Westerse beschaving. Te lang en te intensief hebben tallozen in de wereld strafzovogel de gesped met het geweten.

Te veel vinden een beetje fascisme, een beetje rassendiscriminatie, een beetje "flink" regeren nog wel goed. Laten allen, die zo'n gebrek aan menselijkheid en oordeelsvermogen hebben nog maar eens herinnerd worden aan de misdaden, die dit omnes bedacht heeft. Zou het niet te hopen.

Uit "Polemiek", het (uitsteken-tische Jongeren-Gemeenschap in Rotterdam.

"In de Tweede Kamer deelde minister Vissers op een vraag van een P.v.d.A.-lid mee, niet van plan te zijn de humanistische geestelijke verzorging in het leger mogelijk te maken. Later voegde hij hier nog aan toe, dat hem eigenlijk geen duidelijk beeld van het hu-manisme voor de geest stond. Enige tijd daarna in de Eerste Kamer; weer was het een (katho-lijk) P.v.d.A.-lid dat de vragen stelde:

Sartres titel is maar een klein in-cident. Het wijst echter weer op de zware, tot levensverveemding leidende auto-censuur, waaraan ons omroepwezen in verschillende sectoren bloot staat.

(...) Men wil zich wel eens afvragen hoe ver dit verworpen van de realiteit, dit geheel of half verloochenen van feiten, deze vrees om algemeen bekende din-gen bij hun naam te noemen, kan gaan, zonder dat wat men zou kunnen noemen de journalistieke integriteit van ons omroepwezen als een nationaal publiekheits-lichaam wordt geschaad."

Bovendien verdoezelt de N.C.R.V. de titel van een van Sartres be-langrijkste werken niet voor een meerderheid van ons volk, maar voor „een minderheid, een kleine zelf, die in haar geestelijke ver-starring wellicht boos zou worden, indien het woord „lichtkooi", al

„zaak" nog „erger" makende ad-jectief „eerbiedwaardig", door on-ze eijer gaat. Neen, niet voor de meerderheid, maar deze wordt dan toch maar op zo'n moment met die halstarrige minderheid (weet zij veel van kunst, toneel en Sartre), in levensangst en kwets-baarheid tegenover doodnatuur-lijke zaken over één kam ge-scheerd."

Overigens menen wij ons te her-innemen, dat er in de bijbel nogal wat „gehoereerd" wordt...

Een lezer uit Emmen stuurt ons „Het blad van nu", een blad-je van onduidelijke signatuur, dat wordt uitgegeven door de N.V. H. Neelissen te Bilthoven. Wie die uitgeverij niet kent en niet op de hoogte is van de levensbeschou-wing van de medewerker die men in die kringen waarschijnlij-k dat wij de levensbeschouwelijke richting aan de papiersoort kun-nen ruiken. Of men vaart liever onder de valse vlag van neutra-li-ten, wat wij eerder veronderstellen. Het bedoelde bladje bedoelt voortlichting te geven aan onze jeugd, en dat is dan ook de reden waarom men liever niet openlijk voor het eigen standpunt uitkomt. Anne de Vries, die in het bevtj-dingsnummer van „Het blad van nu" een artikel schrijft over „Wie verzet pleegden", merkt daarin op, dat in het algemeen van de kerk een grote stimulerende kracht is uitgegaan, toen het er op aan kwam onze vrijheid te verdedigen. Dat is juist, en het schijnt haast overbodig het naar voren te bre-nge. Het verzet geschiedde echter in een dergelijke hechte eenheid,

an de vele uitstekende mede-werkers van de „Nieuwe Rot-terdamsche Courant" willen wij di-maal eens de voor radio en tele-visie roemen, die zijn kritieken weet te larderen met beschouwin-gen die uitermate vertifissend aandoen in het klimaat dat lang-zaam rondom onze omroep-wereld is ontstaan. Uit een van die beschouwingen van de vorige maand citeren wij:

„Een stuk van Sartre dat het negatieve probleem behandelt", aldus de N.C.R.V. in een overigens aar-dige uitzending met Emmy Meu-nier over „La putaine respec-tueuse" of „De eerbiedwaardige lichte-kooi". Alle andere stukken waarin Emmy Meunier belangrijke rollen heeft vervuld, werden bij de tiels genoemd. Dit weglaten van

dat men zich afvraagt hoe de schrijver het vijftien jaar na dato durft bestaan, aan deze opmer-king toe te voegen: „Zij die deze (christelijke) beginselen beleden, moeten zich daardoor ook het gevoelen belidigd weten, eerder en meer dan zij, die van zoge-naamde algemeen menselijke nor-men van goed en kwaad uitgaan-

denis de vijand bestreden."

Niet alleen werpt auteur Anne de Vries hiermee een smet op de talloze buitenkerkelijke verzetstrij- ders, het tekent ook het blad dat een dergelijke bijdrage opneemt. Wij hebben de grootste waardering voor alle verzetstrijders, om het voor of zij humanisten waren of niet, maar wij kunnen niet anders dan waling opbrengen voor die- genen die hun moedige werk, hun grootste ofter vaak, trachten uit te buiten in een doorzichtige reclame voor het eigen zultje. Bah!

„De Ku Klux Klan van Macon, een stad in de Amerikaan-se staat Georgia, gaat — althans wat zijn uitrusting betreft — met zijn tijd mee. Tot op heden wer-zen bij protestaties tegen negers houden kruisen gebruikt, die b.v. voor de woning van een neger die brand angst wilde aanjagen, in brand werden gestoken. De Klan van Macon heeft nu echter een opvouwbaar kruis laten vervaardigen met rode elektrische lampjes, die op het lichtnet of een accu kunnen branden. Gisteren is het nieuwe kruis ingewijd bij een protestactie tegen negers die een woning hadden betrokken in de buurt van een uitsluitend door blanken bewoonde wijk. Na deze materiele modernisering is nu nog

Maar — wij moeten ook letten op het licht dat de Schrift hierover laat vallen... Elke aardbeving klinkt als een signaal, dat ons de madering des Heren boodschapt. Het ongelooft zal niets van dit signaal horen. Het zal misschien spotten met hen die in zo'n na-tuurverschijnsel een „teken" wil-len zien. En het geloof zal niet kunnen verklaren wat een aard-beving nu met de wederkomst van Christus heeft te doen. Maar het zal niettemin aanvaarden, dat er een verband bestaat..."

Wij menen te mogen betwijfe-len of de gelovigen van Concep-cion en van Valdivia het met prof. Van der Woude eens zullen zijn. Misschien heeft men hun ook een leven lang gepreekt over een God van Liefde...

Het gedicht is een hand tastend naar een lezer

daarom —

ik schrijft mijzelf teniet om een vogel een steen te zijn

om een mens met een stem te begroeten.

Het gedicht is een daad van verweer

en ieder woord een persoonlijk lijfwacht.

Het gedicht is een blijf van bewondering

en iedere keer opnieuw

een prettig gevoel in mijn hoofd.

J. Bernlef, Kokkels. Em. Querido's uitgeverij, Amsterdam, 1960

Sport valt niet meer weg te denken (I)

Gezien de enorme vlucht die de sportbeoefening in de laatste decennia genomen heeft, waardoor vijfde ieder mens in de ruimszame zin van het woord met het farnomeen sport geassocieerd wordt, heeft het wellicht nut eens de houding te bepalen, die wij, humanisten, tegenover de sport dienen aan te nemen.

De sport is een levend verschijnsel geworden, een grootheid, die niet meer uit onze wereld is weg te denken. De sport heeft de belangstelling van miljoenen mensen, die er actief of passief bij betrokken zijn, gewonnen en zij is daardoor ook een belangrijke rol gaan spelen in de sociaal-economische sector van onze maatschappij.

Wie nog aan deze stelling mocht twijfelen,

verschillende opvattingen pas goed in het oog. Dan merken we pas goed, dat we het lang niet met elkaar eens zijn over de mate van waardering van de sport, noch over de plaats die de sport in de maatschappij dient in te nemen. En dan laten we terz puntten als de zondagssport, de gemeenschappelijke sportbeoefening en de sportleiding maar ter zijde.

Alleen wanneer men aan de ene kant bereid is het lichamen niet als het alleenzwaaiende te beschouwen, en open oog heeft voor de cultuurverlagingen, groffheden en excessen waarin de sportbeoefening in niet-confessionele kringen wel eens kan ontvaren, en men aan de andere kant deze negatieve sportuitingen niet door een vergrotende bril wil zien, dan zal het mogelijk zijn, dat christenen van allerlei schakeringen en humanisten van verschillende kleur samen-gaan in de waardering van de sport met zijn ongemeenschappelijk vele positieve waarden. Want iemand zal meer willen ontkennen, dat als gevolg van de tot ontwikkeling gekomen tenten-denzen in onze maatschappij, waarvan ik de industrialisatie, de technificatie, mechanisatie en automatisering van de arbeid, de bureaucratie, de massificatie en de urbanisatie als de belangrijkste noem, de beoefening en noodzakelijkheid om een deel van zijn vrije tijd aan sport te wijden, in de laatste vijftig jaren steeds groter is geworden.

De genoemde maatschappijveranderingen heb-

terzijde van de spelsideeling van de overheid hebben het verder mogelijk gemaakt om aan te geven hoe wij vanuit onze gezichtskring de sport dienen te benaderen, daan zullen we eerst moeten aangeven wat wij onder sport verstaan; anders praten wij langs elkaar heen. Ik zal geen poging doen een exacte, puntige definitie te geven van de sport. Het zal mij en wellicht nooit iemand gelukken; daartoe zijn al te veel postingen zonder succes onderzocht. Wel kunnen we naar de achtergrond waartegen en naar de instelling waarmee de sport beoefend wordt, een onderscheid maken. Wij zullen hier niet uitstuipeid hebben over de sport, die de beoefenaar bedrijft om de sport zelf, uit zuiver liefhebberij dus, en om de recreatie die de beoefening hem biedt. Het is de sport die door de pur-sang amateur beoefend wordt.

Nieuwe karakter dat aan sport eigen is. Zij blijft hier binnen beschouwing, ook al, omdat aan de vormingsfactor in lichamelijke zowel als geestelijke zin niets gedaan wordt en „geïd verdienen” het doel is. Dit houdt natuurlijk niet in, dat we voor de beroepsvocaler of -wielrenner niet zeker respect zouden kunnen opbrengen. Wel stel ik uitdrukkelijk vas, dat in de beroepsport duidelijk de uitwasen zijn te onderkennen, waar- door de zuivere amateursport minder gunstig be- invloed wordt.

Voor de onvolgroeide jeugd wijs ik de be- roepsport uitdrukkelijk af. In dit opzicht kunnen we achter minister Cals staan, die tot onze vreugde in zijn Sportnota constateert, dat de sportbeoefening voor de jeugd in de eerste plaats naar regel en maatstat in de eisen van de opvoeding. De sport voor jeugdigen dient aangepast te zijn naar hun lichamelijke ontwikkeling, terwijl gewaakt dient te worden tegen de zucht naar prestaties, die de lichamelijke en geestelijke groei kunnen schaden. Begrijpelijk dus, dat wij beroepsport voor de jeugd onaanvaardbaar achten.

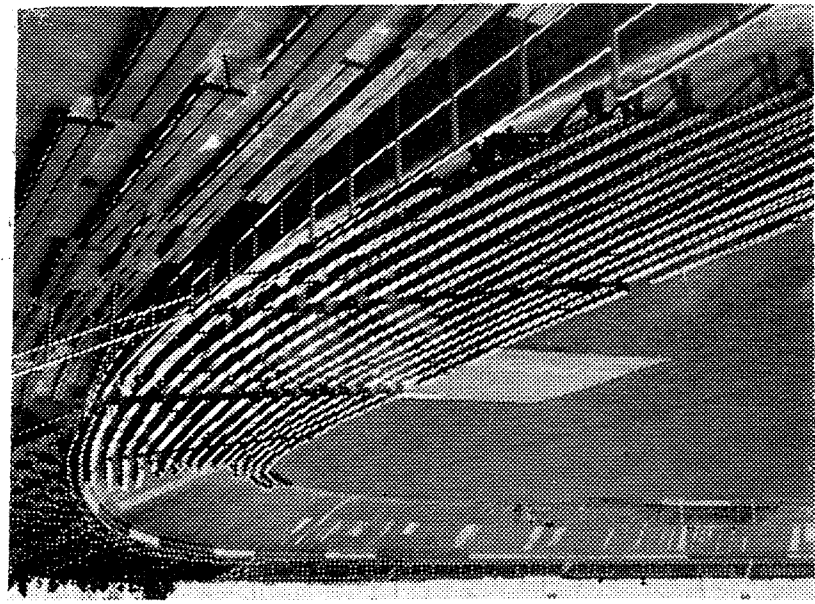
De vele studies op hoog niveau, de op verantwoordel staande sportliteratuur, waaronder proefschriften van mannen als dr. Merlans, dr. Krijgsdorp, dr. Wijn en dr. Gordijn, om er reeds te noemen, wijzen in die richting. Ook de hield bij de overdracht van het rectoraat der Utrechtse universiteit, is een bewijs van de steeds groter te belangstelling voor de sport in universitaire kringen.

We kunnen ons daarom gelukkig prijzen, dat de sportbeoefening van een voortreffer voor enkelen – de elite – tot een massaverijnsel is geworden. Dank zij de invoering van enige sociale wetten, waardoor de arbeidstijd beperkt werd en de mens meer vrije tijd ter beschikking kreeg, kon ook het volk genieten van de ge-nuegen der sportbeoefening. De opkomst van het socialisme, de culturele verffening van het volk, waardoor tegenover de ruwe volksspelen een kernis „leesten“ van welser de sport een kans kreeg, het verhoogde welvaarsstijl, de emancipatie van de vrouw, de moderne publi-

Als voorwaarde wezenkenmerk van de sport, worden, zou ik de ontspanning die de sport de beoefenaar geeft, willen noemen. De sportbeoefening is gericht op het geneeoen, de sport dient te creëren d.w.z. de concentratie te breken en afleiding te bezorgen voor de dagelijkse plichten en besommingen of, zoals prof. Huijzinga het gezegd heeft: „Sport is niet het gewone of eigenlijke leven. Het is een uittredende vanuit een tijdelijke sfeer van activiteit met een eigen strekking. De sport mag ernstig zijn, maar blijheid moet de ernst beheersen.” Het geneeoen-beleven aan de handeling zelf heeft de sport

Het zou mij maarkekelijk vallen en zou meer bezien
 worden op tafel te leggen, doch het zou mij ver
 buiten het besceit van dit artikel voren. Be-
 griffelij, dat geen overheidssinstantie zich meer
 kan onttrekken aan bemoeiingen met de sport.
 Men zal bij de planologische rekening dienen te
 houden met de steeds groter wordende behoefte
 aan sportaccommodaties. Geen wonder ook, dat
 de deskundigen nu, die de belangrijke politieke
 partijen sportcongressen beleggen om in eigen
 kring de sportproblematiek te bespreken. En het
 is op deze sportcongressen, dat duidelijk weer
 blijkt, dat men ook de beoording over het
 waarom, het wat en het hoe der sportbeoefening
 grondvest vanuit zijn religieuze overtuiging, zijn
 levens- en wereldbeschouwing.
 Gelukkig zijn er ook punten van overeenkomst
 te zien. Over de waarde der geleidelde sport-
 beoefening voor de volkgezondheid bestaat over
 het algemeen geen verschil van mening meer.
 Maar wanneer de verschillende denkwijzen in ons
 handje her hebben over de doelstellingen van de
 de sportbeoefening voor de maatschappelijke,
 sociaal en godsdienstige opvoeding, over de
 sport als kaspel, de sport als beroep, de sport-
 publiek, de sport voor de jeugd, dan en spraken

Het Utrechts stadion

het Humanistisch Verbond

hoopt de mens meester over de natuur te worden en poogt zelfs deze te overtreffen. De mens voelt zich niet langer de dienaar van de natuur, maar de beheersers en meent zich alles te kunnen

Ziet de mens daarbij niet een fundamenteel ding over het hoofd? Men kan de natuurwetleer perminiteeren.

Den beschouwing over de mens en de natuur
 zijn altijd mede terug op de geestelijke achter-
 gronden. De mens streeft er naar zich steeds
 meer van de natuur te bedienen, waarbij echter
 overschakeling dreigt. Waar de mens te ver gaat
 slaat de natuur onbarmhartig terug. Wat ont-
 breekt is de menselijke zelfbeperking, dat zich
 o.a. demonstreert in een te groot verbruik. Hier-
 op laat de mens zich te veel gaan. Van Rijnsge-
 creerde hierbij een Duits schrijver die er de na-

[illegible]

men een onderdeel ervan, onderwerpen aan de natuur te verwijderden. Hij is er in geslaagd zijn regels en wetten, natuurlijke, milieutechnische, te bouwen. Dat moest hij wel, want zijn verspreiding over steeds grotere delen van de aarde. Naarmate zijn technische vermoogen toenam ging voor zijn gevoel het verband met natuur steeds meer verloren. Hij maakte zich op om de natuur te overwinnen, om de natuur te verspreiden op dit zoeken van antwoorden. Nu de sociale orde niet meer gebouwd werd op de natuurlijke orde, maar op de menselijke orde, was het mogelijk om de menselijke orde te verspreiden op de natuurlijke orde. Nu de menselijke orde niet meer gebouwd werd op de natuurlijke orde, maar op de menselijke orde, was het mogelijk om de menselijke orde te verspreiden op de natuurlijke orde. Nu de menselijke orde niet meer gebouwd werd op de natuurlijke orde, maar op de menselijke orde, was het mogelijk om de menselijke orde te verspreiden op de natuurlijke orde.

Hoofdstuursvergadering

Eigenlijk is Wageningen een tweestrijdend zwaraat, daar het in zijn instituten de verhouding tusszen mens en natuur in de eerste plaats beleeft. Waaruit het fysiologische en technische aspect, waar ook uit te voorschijn komt de drang naar beheersing en onderwerping. Het ideaal van een volmaakte cultuurtchniek is er een van een in akkers en weilanden opgedeelde natuur. Wat de mens echter zoekt en waarnaar hij verlangt is de beleving van de verbondenheid met het geheel, met het heaal.

Het centraal bureau is in de periode van 16 juli t/m 27 augustus a.s. des zaterdags gesloten.

No. 4 - 18 juni 1960

Emigratie

Hoewel ook in dit blad er wel eens over gescreven is, weten de meeste van onze lezers niet, dat het Verbond er een commissie op na houdt, die haar aandacht aan de emigratie besteedt. Niet in deze zin, dat men er propageranda voor maakt, die willen emigreren, zoveel mogelijk geestelijke zielen en verlenen en hen in te lichten over de vraagstukken, die hun in hun nieuwe woonplaats te wachten staan.

Teopzichte van de kerken overkeren wij in het nader, dat we (nog) niet over een organisatie beschikken, die in alle emigratielanden haar steunpunten heeft en de nieuw-aangek-

menen kan bijstaan. Weliswaar zijn we al zover
verreken, datressen kunnen geven van daar
aanwezige groepen van humanisten, waar men
echter in die grote landen nog onvoldoende, en
daarom wordt gepoogd het aantal contactadres-

aan bestuurskosten van ruim 100 miljoen. Het is de bedoeling dat de gemeenschappen worden gecombineerd, er melding van te maken als een lid emigreert, of trachten aan de wettelijke bepalingen, waar hij heen gaat. Dat is dikwijls niet eenvoudig, omdat vele emigranten bij hun vertrek nog in de eerste verrie niet weten, waar ze We hebben echter de indruk, dat er in ons Verbond nogal wat leden rondlopen, die in de naaste familie over adressen van emigranten beschikken, die tot de buitengewoon geredene ouders van geëmigreerde kinderen, die met deze kinderen nog voortdurend contact onderhouden. Het zou ons nu snijpen van de adressen kunnen verschaffen.

Het verzoek van de christelijke gemeenten om zo veel mogelijk van deze adressen te zenden aan de secretaris, Mr. M. G. Rood, Lomanstraat 18 huis, te Amsterdam-Z. Het ligt in de bedoeling, aan deze, reeds gecommitteerden, te schryven en te trachten hen voor de nieuwkomers te interesseren. De ervaring heeft geleerd, dat de meesten hier toe graag bereid zijn, omdat ze zich zelf nog heel goed kunnen herinneren, hoe moeilijk het op een eerste tijd is geweest, en welke steun en gedruk met een gescierwant die iets meer weet van de omstandigheden onder die omstandigheden van de kan betekenen.

Met andere woorden, hoe meer adressen de emigratie-commissie krijgt, des te beter kan zij haar moeilijke werk doen. Maar daarvoor is uw bijulp nodig.

Beheer De Ark

Bezoekers van ons conferentie- en vacatieoord zullen daar een nieuw echtpaar aantreffen, dat de familie Bakker heeft opgevoeld. Het is het echtpaar van der Werff, waarvan aanstelling nodig was, omdat de Bakkers de huishoudelijke leiding van het nieuwe vormingscentrum van het Humanistisch Thuisfront op zich hebben genomen. Wij wensen hun daarbij veel succes, en onze nieuwe beheiders, de heer en mevrouw D. Werff, hetzelfde op De Ark.

Appelscha is verhuisd

Onze gemeenschap Appelscha is opgenomen in
gewest Drenthe. Dat klopt niet met wat we op
school hebben geleerd, want het ligt in Fries-
land. Maar wie in die streek van ons land geen
onbekende is, weet dat het voor onze leden in
Appelscha en omgeving heel wat makkelijker is
naar Assen te gaan, dan naar Leeuwarden.
Vandaar het verzoek om zich bij het gewest
Drenthe te mogen aansluiten, dat door het Hoofd-
bestuur is ingewilligd.

Personalia

hid E. A. Vermeer op de nog jonge leeftijd van 49 jaar, is ook voor het Verbond een zware slag. Wij achten ons, na alles wat over hem in de pers en ook in „Mens en Wereld” is geschreven, ontslagen van de plicht, op deze plaats daar nog veel aan toe te voegen. Maar het Verbond en het humanisme hebben door zijn dood een plebezorger voor onszel bewo- ging verloren, die van zijn gezindheid ook in het openbaar getuigende en veel heeft bijge- dragen tot de erkenning, die wij in overheden kringen hebben verkregen. Daarvoor verdient hij onze grote dank

Wij wensen zijn vrouw en kinderen de kracht met droefheid van dit bericht kennis nemen.

De heer C. J. W. Bosman, die samen met zijn vrouw een groot aantal kampen op "De Ark" geleid heeft. Vooral de deelnemers aan onze Paas-, Pinkster- en Kerstkampen zullen met droefheid van dit bericht kennis nemen.

Wij wensen zijn vrouw en kinderen de kracht met droefheid van dit bericht kennis nemen.

Overdrukken

Twee publicaties hebben de laatste weken het der verschenden artikelen. De serie artikelen, die onze voorzitter, Dr. J. van Praag, in „Mens en Wereld” geschreven heeft onder de titel „Praktische arbeid en humanistische overtuiging”, is het eerste, terwijl ook een overzicht is uitgekomen van een opstel, dat ons H.B. lid Dr. B. Schaper in „Eekenschap” van maart heeft geschreven.

De nieuwe situatie van de natuuronderzoeker.” De gehele oplage van deze eerste is reeds gratis verspreid, vooral bij hen, die met de geestelijke verzorging en het maatschappelijk werk betrokken zijn, terwijl het artikel van aan Schaper vooral aan wetenschapsmensen, leraren en studenten wordt gezonden. Wie in zijn omgeving belangenstellenden hiervoor weet, kan een exemplaar bij het Centr. Bur. aanvragen.

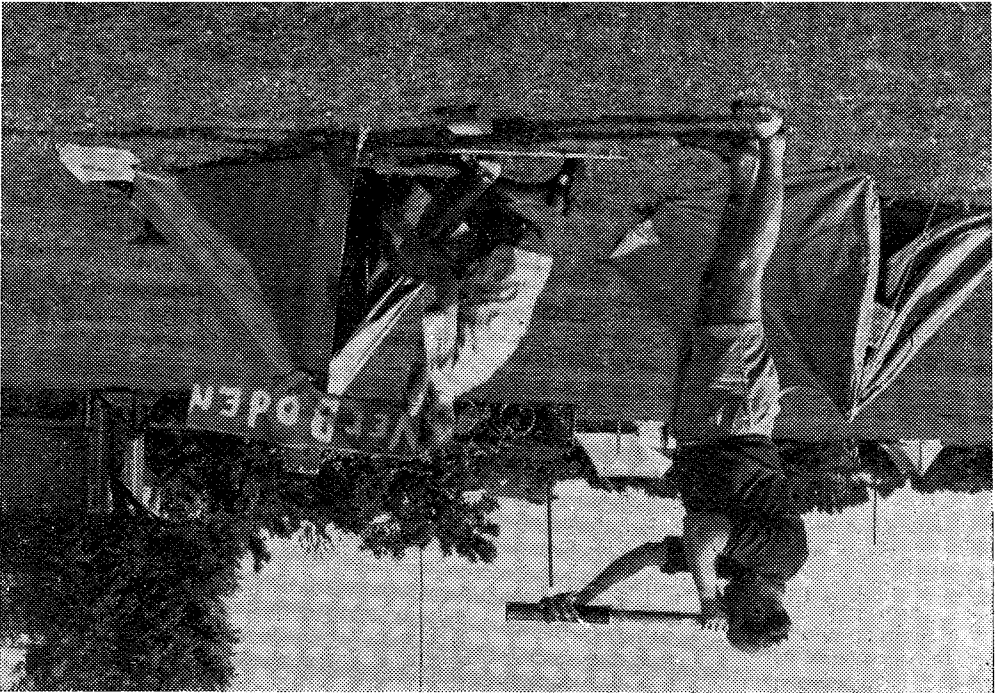
Humanistische Jugendbewegung

*Het hoofdbestuur van de HJB schrijft ons:
De kampen van de Humanistische Jeugd-
beweging worden door de leden (15-20-jarigen)
zelf geleid. Een mentor houdt een "toezien-
blik" en staat de kampraad met adviezen bij.
Hij moet sportief en lui zijn, want de leden
organiseren wisselende dingen, individuen
en discussies, zingen, luisteren en doen gekke
dingen rond het kampvuur. Verder moet een
mentor erop rekenen dat hij in zijn droom nog
zelfs geen bord met "verboden" tegen!
Dit jaar zal van 20-30 juli in Stius een kamp
gehouden worden. De deelnemers komen in
Rotterdam bij elkaar en in groepjes fietsen zij*

Onvanger in april 1960:

C.J.S. te A. f. 5,-; C.O. te Z. f. 0,50; V.S.O. te A. f. 5,-; A. de B. f. 100,-; R.W. f. 2,50; P.A. de R. te S. f. 5,-; N. de J. te B. f. 5,-; M.J. de H. te S. f. 10,-; G.D. te Z. f. 4,50; D. de V. te P. f. 1,-; M. W. v. L. te L. f. 5,-; J.T.G. te G. f. 15,-; F.N. te H. f. 2,50; D.K. te L. f. 5,-; M.E.P. te A. f. 10,-; H.J.J. te A. f. 10,-; A.D.-v.d-W. te H. f. 1,-; G.K. te H. f. 100,-; J.J. te H. f. 15,-; A.P.M.-C. te H. f. 1,-; B.I.V. te U. f. 50,-; S.J.-v.d-F. te L. f. 5,-; J.V.-v.W.P. te H. f. 100,-; H.S.-H. te G. f. 10,-; F.L.G.-v.d. te H. f. 5,-; P.v.d. te Z. f. 2,50; A.M.M.G. te R. f. 5,-; M.H.P. te U. f. 2,-; J.B. te D. f. 10,-; C.E.S. te D. f. 10,-; F.W.E.R. te R. f. 100,-; M.H. te R. f. 25,-; J.F.P.H. te S. f. 2,50; H.G.P. te H. f. 10,-; P.J.L. te H. f. 10,-; A.E.S.-L. te S. f. 2,-; R.H.S. te A. f. 5,-; C.L. te B. f. 10,-; W.M.S. te B. f. 5,-; M.S.M. te S. f. 10,-; H.B.-v.A. te O. f. 10,-; F.N.S. te H. f. 25,-; H.B. te A. f. 100,-; Gernr. te H. f. 11,15; H.A.v.d.B. te G. f. 2,50; H.v.d. te G. f. 10,-; W.C.J.W. te E. f. 10,-; L.H. te H. f. 2,50; A.A. te G. f. 5,-; Th.J.W. te A. f. 25,-; K.v.d.V. te D. f. 100,-; J.J.B. te G.

Stichting Steunfonds Praktisch Humanisme

„De mentor op zijn post . . .”

naar Zierikzee. De volgende dag met punt en fiets via Goes naar Walcheren. De plaatsjes die we dit jaar weer voor school moesten kennen zullen we met een bezoek vereren. Vanuit Sluis gaan we (natuurlijk) naar Gent en Brugge. Kampijns f 40,-.
Voor de mensen die hun Duits op willen halen, gaan we van 20-27 augustus naar Texel. Als we van het (stille) kampeertrein één duit overgaan, staan we op het strand. Kampijns f 27,50.
Jongens en meisjes die nadere inlichtingen over onze kampen willen hebben, kunnen de kampfold bij Aart Coert, Antperstraat 113A, Assen, aanvragen.

MH. 100,--; Mh-L-C. te R. f 10,-; El. te A. f 3,-;
 2.250,-; L-H. te A. f 25,-; JWS-dB. te S.
 100,-; H-BDF. te D. f 10,-; LJVdM. te E.
 f 5,-; WM. te H. f 100,-; JGA-B. te H.
 f 2.500,-; DV-H. te H. f 5,-; PGJ-B. te A.
 f 10,-; FK.M. te B. f 10,-; GEVH. te E.
 f 100,-; SG-G. te H. f 25,-; H-G. de W. te A.
 f 20,-; EvdH. te U. f 1,-; HK. te B. f 5,-;
 AvZ. te B. f 10,-; JVB. te H. f 50,-; Jvdr.
 Z. f 25,-; AT. te H. f 100,-; NB-R. te B.
 f 2.500,-; I. HS. te A. f 2.500,-; AE-G. te G.
 f 2.500,-; GRS. te A. f 5,-; LVV. te H. f 2,-;
 JR. te R. f 7460,-; KPh.G. te B. f 100,-;
 GCA. te Z. f 5,-; PJRW. te S. f 5,-; JA.
 vda. te H. f 40,-; HW. te R. f 3,-; SK. te G.
 NN. te S. f 10,-; AA. te H. f 10,-; LJS-J.
 R. f 2.500,-; AGJ. de K. te B. f 2.500,-; LF.
 vds. te M. f 2.500,-; JS. te A. f 25,-; DM.H.
 H. f 10,-; JEJ. te K. f 25,-; HJV. te B.
 f 5,-; AAGC. te H. f 2.500,-; JJB. te B. f 5,-;
 AS. te H. f 1,-; JHDK. te G. f 10,-; WCL.
 E-vS. te V. f 2.500,-; ACD. te B. f 2.500,-; HTH.
 B. te D. f 10,-; JHvdM. te B. f 25,-; AHE.
 vdv. te AaAdR. f 10,-; SJG. te H. f 10,-;
 AV. te E. f 5,-; R.HS. te A. f 2.500,-; CvB-
 vH. te Ca/dU. f 2.500,-; JFS. te H. f 100,-;
 MJ.M. te E. f 100,-; STL. te E. f 100,-;
 SAD-M. te A. f 10,-; PK. te B. D. f 100,-;
 JN. te G. f 2.500,-; CM.vt.H. te D. f 10,-;
 CKvB. te A. f 2.500,-; AJ. te B. f 2.500,-; GP.
 G. f 2,-; DJW. te A. f 5,-; CJ.K. te A.
 f 100,-; Wv.dV. te A. f 100,-; GJH-vR.
 f 10,-; GWS-B. te H. f 2.500,-; JMB. te A.
 f 5,-; KJK. te H. f 2.500,-; PvdB. te U. f 10,-;
 HWT. te A. f 5,-; NN. te D. f 1,-; DD-vD.
 H. f 5,-; JNAH. te H. f 10,-; AM.vS. te A.
 f 2.500,-; HW. te A. f 5,-; M.vW. te A.
 f 10,-; AR.V. te A. f 10,-; HH. te G. f 50,-;
 CM.V. te A. f 10,-; MLV. te D. f 5,-; ST-
 H. te A. f 100,-; JdeJ. te A. f 100,-; BM. te
 H. f 10,-; G. de Z-M. te H. f 3,-; W-A-S. te
 f 2.500,-; RS. te V. f 25,-; WL.H. te A.
 f 2.500,-; MdeW. te A. f 2.500,-; HHV. te L.
 f 25,-; JV. te A. f 90,-; JCK. te H. f 15,-;
 EJHS. te H. f 2.500,-; Hf.H. te A. f 1,-;
 JS. te A. f 5,-; AdeJ-V. te A. f 10,-; HM.
 G. te A. f 5,-; WdS. f 2.500,-; WdS. te G.
 f 10,-; JG. te B. f 2.500,-; CvW. te A. f 5,-;
 JdH. te R. f 1.250,-; PH.G. te M. f 2.500,-; RN.
 MA. te M. f 100,-; T.MdeQ. te W. f 25,-; JM.
 B. f 25,-; HJB. te L. f 5,-; CV. te R.
 f 10,-; MJJSTB. te H. f 10,-; HAH. te R.
 f 5,-; CAK. te H. f 5,-; HK. te D. f 2.500,-;
 CAM. te H. f 7.500,-; RV. te U. f 5,-; EMF-
 V. te W. f 2.500,-; GW. te NN. f 10,-; LB.
 L. te B. f 5,-; CH.eH. f 5,-; HM.vV. te H.
 f 100,-; WD.V. te M. f 10,-; MBAP. te V.
 f 1,-; SML-K. te M. f 5,-; AAM.M. te G.
 f 10,-; WHPK. f 2.500,-; HFK-vB. f 2.500,-;
 JR. te H. f 10,-; WAF-L. te H. f 10,-; WF.
 KCB. te H. f 10,-; ABVG. te W. f 10,-;
 JVO. te R. f 2.500,-; A.M.D. te H. f 5,-; DZ. te
 U. f 5,-; RDB. te H. f 100,-; AAP. te H.
 HJ.G.K. te G. f 10,-; J.M. te R. f 20,-; J.R.V.D.
 f 10,-; JH.H.E. f 10,-; JHD-B. te L. f 5,-;
 H. f 100,-; JD-B. te Z. f 2.500,-; JFH-vD.
 W. f 2.500,-; LW. te V. f 5,-; PC.vdB. te B.
 f 10,-; PK.vW. te H. f 10,-; TV. te D. f 10,-;
 PH.vT. te D. f 100,-; JCR. te A. f 2.500,-;
 AK. te A. f 10,-; G.CC. te H. f 15,-; JRM.
 H.B.W. te E. f 10,-; PJLP. te A. f 2.500,-; GM.
 A. f 3,-; J.H.H. te E. f 5,-; JFS. te A. f 10,-;
 f 5,-; JB. te G. f 35,-; RB. te O. f 2.500,-; WN-
 V. te A. f 2.500,-; MB-D. te A. f 10,-; JICD.
 B. f 4,-; K.vdW. te R. f 5,-; JPM. te H.
 f 100,-; WJdV. te H. f 100,-; KJZ. te B.
 f 5,-; AALF.vD. te H. f 50,-; TCC-J. te B.
 f 100,-; G.O-S. te V. f 5,-; PR. te R. f 10,-;
 JK. te A. f 5,-; CWR-M. te E. f 2.500,-; SV.
 B. f 5,-; WG. te B. f 10,-; THJO. te B.
 HM.vdP. te S. f 15,-; JJR. te B. f 100,-;
 HJS. te R. f 5,-; JCG. te R. f 10,-; JS. te H.
 f 10,-; JCB. te G. f 10,-; PG. te H. f 5,-;

Nieuws uit de gemeenschappen

In de zomer gaan we naar buiten hebben ze in **Emmen** gedacht en daarom trekt men samen met leden van de Natuurvrienden er opuit. Op de fiets en het kost niets.

Amersfoort heeft een bustocht naar de Hoge Veluwe maakt. Het Kröller-Müller museum, waar de verzameling van Theo van Gogh was te bezichtigen, stond ook op het programma. De vrouwengroep gaat ook nog door met haar werkzaamheden. En dat niet alleen in eigen kring, maar ook als deel van de stad Amers-

Natuurlijk trokken ook de leden van **Gro-**ningen de natuur in. Er werd een gemeenschaps- dag gehouden in het Natuurvriendenhuis op de Hondsrug. De kinderen gingen mee en met hen werd een afzonderlijk programma afgewerkt.

Van **Amsterdam** als afzonderlijke gemeen- schap spreken, gaat nu niet meer. Voortaan zijn er zeven zelfstandige gemeenschappen, die met elkaar een federatie vormen. Elders in dit nummer vermelden wij dit historische feit nog een keer.

Op bezoek bij het Steunfonds

Interviews komen in dit blad zelden voor. De geartheid van ons orgaan leent zich daar min- der toe.

Nu het Steunfonds Praktisch Humanisme zo- veel aandacht vraagt leek het ons goed het be- steel der Stichting eens op te zoeken. Dat was geen eenvoudige zaak, want zij die daaraan werken doen dat in hun vrije tijd en maar al te vaak in stille avonden wanneer een ander zich reeds in Morpheus' armen bevindt.

Het is ons echter gelukt en het resultaat van ons pogen willen wij u niet onthouden.

„Hoe gaat het met het Steunfonds?”, was onze eerste vraag. **„Zoals te verwachten was, goed!** Op 1 juni bedroeg het saldo f 20.315,93. Daar- naast zijn voor 1960 contractueel vastgelegd twee giften van tezamen f 15.000,—, terwij we nog een aantal toegezegde giften te wachten zijn van bij elkaar omstreeks f 4.000,—. Bo- vendien hebben we in 1960 nog zeven maanden uitgebeld, o.m. met beroepskrachten. Deze bezoldigde geestelijke raadsleden kun- nen dan tevens hun bijdrage leveren bij de ver- dere ontplooiing van de plaatselijke gemeen- schappen. Ook dat is broodnodig.”

„Wat zijn de plannen voor de naaste toekomst?” Dat is „fabrieksgeheim”. Ik kan u echter verzekeren, dat de plannen er zijn, en dat ze dingen in In en Om zult u merken, dat ook de komende maanden resoluties zullen afwerpen.”

Toen was het afgelopen. Dat moest ook, want er lagen nog heel wat zaken op afdoeining te wachten. Een pittig stuk werk, zonder veel tam- tam verricht, zeer noodzakelijk. U kent het gronum- mer?

6168 i.m.v. Stichting Steunfonds Praktisch Hu- manisme te Amersfoort.

gemaakt moet worden, heeft men de degen gekruist met de Haagse voorzitter, dr. Schenk. Men is het nog niet eens geworden, maar dat hoeft ook niet.

Vlaardingem heeft een predikant over het godsdienstionderwijs laten spreken. De stand- punten waren nog zeer ver van elkaar ver- wijderd.

Een goede gewoonte vinden we, dat **Assen** altijd in zijn blaadje een verslag opneemt van een gehouden toespraak. Daar zit materiaal in **Beverwijk** gaat rekening houden met de uit- breiding van de gemeente. In Heemskerk woont een groepje leden en daar heeft men een huis- leden welkom waren.

Onze HUG, die een landelijke gemeenschap vormt, weert zich danig. Men poogt nieuwe groepen op te richten en bestaande te activeren. In Zuid-Holland lukt dat laatste zeer wel, daar hebben ze tegenwoordig ook een eigen orgaan, „Polemiek”, waarvan de redaktie zetelt in de Schilperoorststraat 100 a in Rotterdam.

En om te besluiten, onze dank aan **Wage- ningen**, waarvan een groep leden hun uiterste best hebben gedaan en met succes, om de land- dag te laten slagen.

„Blijkbaar hebt u dit resultaat verwacht?” „Indertdaad, en ondanks de waarschuwend- stem van pessimisten, die je ook in onze kring nog wel tegen komt. Ik heb zelfs horen bewe- ren, dat humanisten niet offerbereid zijn. Het antwoord van de ruim 500 mensen die in 1960 reeds een bijdrage overmaakten is in dit ver- band duidelijke taal.”

„Waar blijft het geld van het Steunfonds?” „Laat mij eerst zeggen, waaraan 't niet wordt besteed. Niet aan een kostbaar administratief apparaat. Het bestuur van de Stichting streeft er naar om *nagenoeg 100% van de inkomsten* *ten goede* te laten komen *aan het doel*. Dat is het praktische werk van het Humanistisch Ver- bond.

Daarom werken we uitsluitend met vrijwill- lige krachten, die geen cent vergoeding krijgen. Het geld van het Steunfonds gaat derhalve naar het Humanistisch Verbond, om het steeds in omvang toenemende praktische werk moge- lijk te maken. Dat praktische werk is geen maatschappelijk werk, maar humanistisch gees- telijk werk. Het behoort voor 100% bij het Hu- manistisch Verbond, als geestelijk genootschap en we komen er niet mee op het terrein van wel- ke andere organisatie dan ook.

„Zeer verschillend, maar over het algemeen hoe zijn de reacties uit het land?” „Het Steunfonds gericht.”

Ook op die kring is de aandacht van tische geestelijke werk wel financieel willen steunen. Het Steunfonds heeft de geestelijke wer- kende leden van het Humanistisch Verbond, maar het humanis- tische begripelijke redenen geen lid worden van De praktijk leert dat er mensen zijn, die om alleen niet tot de georganiseerde humanisten. Bij dit alles komt, dat het Steunfonds zich niet wijs niet bezwaarlijk vinden.

Dat het Steunfonds dit doet kan men redelijker- zelf. Er moet voor aan de bel getrokken worden. Maar, vrijwillige bijdragen komen niet van- wijsheid.

doet het Steunfonds graag een beroep op de vrij- te denken die volledig rekening houdt met alle persoonlijke en gezinsomstandigheden. Daarom de financiering van nieuwe objecten. Voor ver- hoging van contributies voelt het Humanistisch Verbond in de gegeven omstandigheden te- recht niets. Er is nu eenmaal geen regeling uit- lopen de werk en derhalve helemaal niet voor „Omdat die niet toereikend zijn; niet voor het *bond dit werk niet uit de contributies*”

„Waarom financiert het Humanistisch Ver- schappen. Ook dat is broodnodig.”

der ontplooiing van de plaatselijke gemeen- schappen. Ook dat is broodnodig.”

den. Dat is een stuk praktisch werk, gedragen door ruim 150 vrijwillige geestelijke raadsle- den. Willen wij de buitenkerkelijke mens in gees- telijk opzicht niet in de kou laten staan dan dient dit werk op korte termijn te kunnen worden uitgebeld, o.m. met beroepskrachten.

Deze bezoldigde geestelijke raadsleden kun- nen dan tevens hun bijdrage leveren bij de ver- dere ontplooiing van de plaatselijke gemeen- schappen. Ook dat is broodnodig.”

„Waarom financiert het Humanistisch Ver- schappen. Ook dat is broodnodig.”

Op zijn vergadering van 28 mei heeft het Hoofdbestuur zijn goedkeuring gehecht aan de ophffing van de federatieve gemeenschap Am- sterdam Amstel; Amsterdam Noord; Amsterdam Oost; Amsterdam Tuinsteden-West; Amsterdam West; Amsterdam Zuid-West en Nieuwer-Am- stel. Goedkeuring is ook verleend aan de vor- ming van een stedelijke federatie. In de praktijk zelfstandig bestaan gaan leiden en op het con- gres zijn vertegenwoordigd.

Dit belangrijke besluit was nodig geworden door de voortdurende uitbreiding van de stad en de noodzaak nog meer dan tot nu in bepaalde wijken activiteiten te ontplooien. Als men weer, dat de meeste van deze gemeenschappen meer dan driehonderd leden tellen, is het duidelijk, dat hier een proces aan de gang is, dat ook in an- dere gemeenschappen, o.a. in Den Haag, zich aandient.

In elk geval telt het Verbond thans zeven ge- meenschappen meer.

Zeven erbij

Meesterlijk boek

van een Amsterdamse psychiater

Dr. P. Th. Hugenhoitz: "Tijd en Creativiteit".
Ontwerp van een Structurele Anthropolo-
gie (N.V. Noord-Hollandische Uitgevers Mij,
1959).

De bekende Amsterdamse psychiater dr. P. Th. Hugenholz heeft aan het begin van dit jaar een boek op de markt gebracht, dat in één woord voortreffelijk is. Het richt zich niet alleen tot vakkringen, maar ook tot ontwikkelde

“Dit werk is niet meer dan een globale opmerking, een omwep van een structurele antropologie. Het is misschien systematisch genoeg om een sleutel te geven voor psychologische onderzoekingen en om een hulpmiddel te zijn voor psychische diagnostiek. Het kan eveneens van belang zijn voor sociologische problemen.”

Maar vooral wil het, in zijn filosofisch gestellingen.

[illegible]

„(1938) heeft Hugenholz de wijzigingen grondig geleegd voor zijn tijdtheorie, waarin hij voortbouw op de tijdstheorieën van o.a. Huserl, Heidegger, Bergson en Jasper. Hugenholz heeft de tijdskategorieën *hanteerbaar* en *onhanteerbaar* aan de opbouw en de structuurleer aangepast. Inderdaad *hanteerbaar*, zoals bij Kant uit het Voorwoord van prof. Jhr. dr. J. van Leenp, de Utrechtse psychotechnici. Van Leenp schrijft (p. IX): „De kategorieën van Hugenholz zijn verhelderd en omvattend en laten scherpe onderscheidingen toe... Ook krijgen de moeilijk begrepen van de ontwikkeling en de volwassenheid door de in het werk meer geleegde principes een nieuwe betekenis.”

vervolg van pag. 4

allen tijde in de sport bewaard te blijven. Helas heeft prof. Huizinga in zijn onvol-

prezen werk "Homo Ludens" al moeten con-
stateren, dat door de toenemende systemati-
sering en disciplinerende van de sport veel van
het zuivere spelgehalte verloren gaat! De sport
is bezig in de hedendaagse samenleving een
plaats te krijgen van het eigenlijke cultuurproces.

in te nemen en de tijd is lang voorbij, dat de wedstrijden, zoals in de archaische beschavingen, deel uitmaken van gewijde feesten. Het verband met de cultus is in de moderne sport geheel verloren gegaan. Maar nog erger. Deagonale instincten (d. i. wedstrijdinstincten) worden een stijf- en cultuurscheppende activiteit. De sport is, hoe belangrijk ook voor deelnemers en toeschouwers, een steriele functie van de echte spectatie. Aldus prof. Huizinga. Het is geen opgewekend geluid. Gelukkig zijn er nog idealisten. Laten we ons bij deze groep scharen. Het feit immers, dat sommige sportwedstrijden tot profane handelingen zijn geworden, behoeft alle sport nog niet buiten de cultuur te plaatsen; sport kan, evenals de lichamelijke opvoeding en spel, een integrerend onderdeel vormen bij de opvoeding en vorming van de totale mens.

Jac. van der Reijden

kunnen zeggen: de astronomisch bepaalde,

In die tyd van die eerste wêreldoorlog was daar baie mense wat hulle lewens opoffer het vir hul land en hulle mede-mense. Hulle het hulle lewens gegee vir vrede en geregtigheid. Hulle het hulle lewens gegee vir die sake wat ons vandag as belangrik beskou. Hulle het hulle lewens gegee vir die sake wat ons vandag as belangrik beskou.

Na de beide overwegende wijsgerige, inleidende hoofdstukken, komt schryver tot een in-
houdelijke bepaling van de vitale, de animale
en humane verhoudingen.

Boeiende schets

Boeind is zijn schets van de depressieve, manische, epileptische, asthenische, schizofrene en degeneratieve belevingstypen. Deze typeringen voldeden ons meer dan de typeringen van prof. Rümkke in diens populair, "Inleiding tot de

Zijn kenmerkende :
 Zijn kenstchens van de animale verhoudin-
 ggen komt de "Vader"-figuur als representant
 van macht, recht en orde ter sprake, evenals
 de typisch animale fase der puberteit en de
 ontwikkeling van de geslachtsfunctie.
 Bij het scheiden van de humane verhoudin-

daarbij optredende „deconditionering” en de afbouw van het zelfbewustzijn op omschrijven en de ontwerping van een „verrekening” van de opvoeding. Verrassend goed is de epiloog van de hoofdstuk betreffende het „drieoudig koninkrijk van God”. Hier laat Hugenholz de psychologische beschouwingen van Vesdijk (,).

Projectie') o.i. ver achter zich. De levens-god (de Iekomst der Religie) en van Dieksuma (de animale mens wordt opgeheven en overkoepeld door de humane God: „principe van zin... en dit principe, deze oergrond van alle orde,

Wij menen dat Hugenboez in deze eplioog waardig en zinnig is over (p. 279);

Onze tijd en zijn toe

[illegible]

De grondgedachte is de bedreiging van het individu door alle collectiviserende machten van onze tijd, en terecht wijst hij erop, dat ten slotte alleen het individu de drager is van de menselijke waarden en de mogelijkheid heeft tot overlevingsklimak. Tegenvoer al degenen in onze tijd die in koor gemeenschap bepleiten, wijst hij

de drievoudige werkelijkheid, die opgebouwd wordt uit de drie (geestelijke) en humane (geestelijke) oorzaken. Het is de menselijke gezondheid, waarbij de drie werkelijkheden in een harmonisch geheel gaan vormen.

Hoogtepunt aan 't slot

Hoogtepunt van het boek is het slot hoofdstuk over de *creatieve persoonlijkheid*. Het talent staat uit het talenten worden, dan is de ontwikkeling van de animale vermogens (het „*leben*“) onoverwinnelijk (de grote kunstenaars waren en zijn ook prima zakken). De humane component verwezenlijkt de daad van de realisatie. „Het is de publiceerbare van het gedicht, de uitvoering van het stuk, de tentoonstelling, van het werk, de reële bijdrage aan het culturele leven, waarin de creativiteit pas werkelijk „*creëert* wordt“ (p. 305). Terugkomende op de „*dereschatting*“ schrijft Hugenholz: „De reactieonting is de moed opbrengen om op eigen benen te staan, op eigen kompas te voeren, zichzelf als levensbeginsel te erkennen“

Als de humanisering van de eigen persoon bijbehelend voldoende is voortgeschreden, de vitale deugden voldoende aanwezig en de deconcentratie niet als de deersaachtooning voldoende is doorgemaakt, dan kan de geest zijn instrument gemaakt, waar- Aldus in grote lijnen het betoog van Hugen- holz. Zijn studie is de rijke vrucht van wijs- zeggertige bevestiging, sociale bewoording en van psychosomatische praktijk. Nederland, maar even- wel buitenland (dit boek verdient een ver- talingen), dient Hugenholz te erkennen en positieve bijdrage voor deze stichtende en positieve bijdrage.

Natuurlijk komt er een tweede druk. Mogen
dan enkele "Schönheitsfehler" verdwijnen: de
schordege interpunctie, de eenzijdige beschrijving
van "Moeder" en "Vader"-figuur (de
Moeder is evenzeer animaal-bestreft, als de
Vader vitaal-beschermend) en de aanvechtbare
anmalen en humane tijds-kategorien (tijd als
"duur" en als "moment" komt in alle vier
tijdsvormen voor). Moge deze bespreking er toe
bijdragen, dat deze vrucht, een waarlijk
"humane creatie", door velen geprikt wordt.

Dr. P. D. van Roijen

omst

massen. Het boekje is rijk aan gedachten, ook als uitgangspunt voor discussiegroepen, die zich van de problemen van onze tijd rekenschap willen geven. Ik kan het alleen maar warm aanbevelen.

C. J. Schuurman

Goed boek over groot democraat

Dr. J. J. W. Schulte Nordholt;
Abraham Lincoln.
(v. Loghum Slaterus, Arnhem)

Schulte Nordholt zijn portret maakt. En wij leven met de schrijver mee als hij Lincolns leven schildert, zijn persoon, zijn karakter, zijn menselijkheid, zijn geloof, zijn doortastendheid, zijn bereidheid verantwoordelijkheid te dragen, zijn wat laag bij de grondse humor, zijn onafhankelijkheid van geest, zijn democratische gevoelens, zijn wars zijn van de slechte kanten van wat wij politiek noemen.

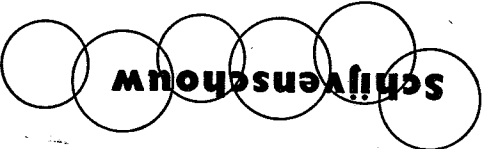
Wanneer mensen veel kunnen op een of meer terreinen van de menselijke samenleving en zij worden gegerd, dan blijft bijna niemand een gewoon mens. De meesten worden ijdel, voelen zich boven de massa uitsteken of zij doen juist uitzonderlijke daden omdat zij zich willen laten gelden boven de gewone stevelingen. De meeste grote figuren op politiek gebied, de Napoleons, de Bismarcken haten de mensheid, en menen dat zij daar niet toe behoren. Zij zijn anders en beter en behoren tot een elite. Nu ligt de grootheid van Lincoln o.a. hierin, en dat doet de schrijver goed uitkomen, dat hij uitzonderlijke dingen kon verrichten maar zich elk moment een gewoon mens voelde; geen zweem van hoogmoed, aanstellerij of Multatuliïaanse houding. Hij zei zelf, en dat is een van de aardigste aan-

halingen uit het boek:
„Gewone mensen zijn de beste in de wereld; daarom heeft God er ook zoveel van gemaakt.”
Het is, altijd wanneer er weer gevaren opdoemen voor de democratie, de gewone, van stemmen en oppositie en geen concentratie-kampen, en dat is nu weer het geval goed om over deze grote democratie te lezen. Schulte Nordholt heeft een goed werk gedaan om de grote Amerikaan zo te laten leven, dat velen met spanning het leven zullen volgen van deze sombere optimist, humanistische wijze en wel-„regering van het volk, door het volk en voor het volk niet van de aarde zal verdwijnen”. Het boek is een stal van populairte geschied-

schrijving van de beste soort.
H. B.

U zult dat zelf ontdekken wanneer u naar de stemmen van deze eerste zes in de reeks (*Adri- aan van der Veen en Adrian Morrien, Simon Carmiggelt, met zijn alier ego Karel Bralleput, en Belcampo, Remco Campert en G. K. van het Reve*, elk tweetal ter weerszijden van dezelfde plaats) met aandacht luistert. U zult dan bemer- ken dat de voordrachtskunst hun „vak” niet is, maar ook dat hun ongepolijst stemgeluid soms bedodelingen openbaart die ons bij het lezen van hun werk licht zouden ontgaan. Dat spreekt misschien sterker bij de poëzie dan bij het pro- za, omdat een gedicht een afgerond werkstuk is en een prozatragedie, met hoeveel zorg ook ge- kozen, toch altijd een fragment blijft, maar voor elk van deze zes geldt het toch min of meer.
Nee, om het esthetisch genoeg heeft u die drie in de reeks „*Stemmen van schrijvers*” ver- schenen grammotoplaatses beslist niet te ko- pen. Maar u mag het kopen zeker niet nalaten waner u meer dan oppervlakkig geïnteresseerd bent in de literatuur van onze eigen tijd. D-Z

Schrijvers spreken

Anne Frank: *Verhalen rondom het achterhuis.*
Contact 1960, f 4,90.
„Ik wil nog voortleven ook na mijn dood!”
Zou je tevreden zijn, Anne, als je wist hoeve- len je naam kennen in de hele wereld? Menig meisje van jouw leeftijd schrijft verhalen zoals jij en of je ooit een werkelijk groot schrijfster zou zijn geworden, weet niemand. Maar als

Symbool van het leed

Zich bewust van de betrekkelijkheden heeft
Eerlijk portret
(p. 248)
doen? Elke beschrijving blijft een benadering.
natuur in zich had. Wie zal hem volkomen recht
Shakespeare het hele gamma van de menselijke
Lincoln bestoien met de opmerking, dat hij als
niet John T. Morse heeft zijn biografie van
die volkomen de doorslag geven... Wat was hij
zijn... Maar voor mij zijn het de argumenten,
Ik weer dat dat geen historische argumenten
derd jaren sindsdien.
heid, niet verouderd, niet in het minst, in hon-
den lees, al die warme woorden van menselijk-
foto's bekijken van dat gezicht, en weer die woor-
twee dingen bedenk: als ik weer en weer de
wordt voor mij altijd wat abstract als ik die
De vraag of Lincoln een groot man was of niet,
pathos van Gettysburg en de tweede inaugurale.
Lincoln als mens, als democraat, als Amerikaan,
als wereldburger... We kunnen zijn woorden
nog lezen, zijn simpele brieven, het helden-
Lincoln bestaat. Wij hebben gesproken over
definitie, waarin de grootheid van Abraham
„Het is niet in één zin te zeggen, niet in een
ver, de schrijver filosofeert over die grootheid.
doen komend waarin zijn grootheid lag. Of lie-
en eerlijk beeld gegeven van Lincoln, goed uit
coln goed en ten derde heeft hij een eenvoudige
ik dat kan beoordelen, de literatuur over Lin-
een grote verdienste. Verder kent hij, voorzover
zingen in het koor der hagiografen en dat is al

symbool van het leed leeft je voort. Koud van el-
jende worden we als we lezen wat je schreef op
7 juli 1943: „Ik hoop dat er ooit nog eens zo'n
onbezorgde schooltijd terug zal komen.”
Met welk een gretigheid hebben deze kinde-
ren dat jaar op de Joodse scholen beleefd. Zou
het onze kinderen wat meer besef geven van
hun goede leven in vrijheid, als ze deze herinne-
ringen aan dat ene IJecumjaar lezen? M. H.

Steunfonds Praktisch Humanisme

in 1958 vroegen drie duizend buitenkerelijken hulp in hun geestelijke moeilijkheden aan een geestelijk raadsman of ziken-
bezoeker van het Humanistisch Verbond.
Dit werk kost geld. – Het steunfonds wil daarvoor zorgen en kan dat, mits het ook op Uw steun mag rekenen.

Postrekening 14632, Hollandsche Bank-Unie N.V., Den Haag, t.g.v. Steunfonds Praktisch Humanisme

Nogmaals recht en fatsoen

Gaarne maak ik van de geboden gelegenheid gebruik te antwoorden op de kritieken op mijn artikel in M & W van 23 april 1960. Ik had van leer getrokken ben. De heer Jansen te Leiden heeft gelijk als hij veronderstelt, dat ik het artikel "in woede" geschraven heb en ook, dat er twee dingen door elkaar gehaald zijn, n. l. het gratiebedeiden aanzien van misdadigers na de daggers en de berechting van oorlogsmisdadigers en de berechting van misdadigers na de oorlog. Er had beter als titel boven kunnen staan: „Beveiliging van de maatschappij.”

De heer Jansen schuilt mij wel een paar dingen in de schoenen, die ik beslist niet geschraven en ook niet bedoeld heb. Hij zegt, dat ik het van professie op 0,1 % van de bevolking schat. Ik heb echter gezegd, dat dit percentage hoogstwaarschijnlijk minder dan 0,1 % zal bedragen. Misschien is het zelfs minder dan 0,001 %. Des te beter. Er staan mij geen cijfers ter beschikking.

U laat het verderop in uw kritiek voortkomen, dat is pure nonsens en dat weet uzelf heel goed. Immers, Hitler liet onschuldigen vermoorden, zonder vorm van proces en op de meest sadistische manier. Hij riep daarbij de hulp van sadisten in.

U laat het verderop in uw kritiek voortkomen, dat is pure nonsens en dat weet uzelf heel goed. Immers, Hitler liet onschuldigen vermoorden, zonder vorm van proces en op de meest sadistische manier. Hij riep daarbij de hulp van sadisten in.

U laat het verderop in uw kritiek voortkomen, dat is pure nonsens en dat weet uzelf heel goed. Immers, Hitler liet onschuldigen vermoorden, zonder vorm van proces en op de meest sadistische manier. Hij riep daarbij de hulp van sadisten in.

Niet het kernpunt

Doch dit is niet het kernpunt. Als een dader inderdaad ontoerekeningsvatbaar is, kan men zijn daad ook geen misdaad noemen. Akkoord. Maar het maakt ook voor de veiligheid in de maatschappij geen verschil of de dader in een psychiatrische inrichting of in de gevangenis verpleegd wordt. Alleen dient men er op te letten, dat de verpleegden niet te vroeg met verlot gestuurd worden. Als ik het laatste kamer- verslag goed gelezen heb, dan zijn er 54 nog niet van verlot teruggekeerd. Ik vind dat maar een luguber idee. Het is ook niet de eerste keer dat zo'n verpleegde ontsnapte om even een moord te plegen, zoals onlangs in Limburg.

Verder weet ik niet of het u opgevallen is, dat het aantal zwakzinnigen (ontoerekenings- vatbaren) na de oorlog onrustigend is toege- nomen. Hierover zullen wel betrouwbare ge- deptes vinden zijn bij het Centraal Bureau voor de Statistiek. Indien het niet zo is, wordt het tijd hiernaar eens een onderzoek in te stellen.

Het is vreemd, dat de Maatschappij wel streng beveiligd wordt tegen besmettelijke zie- ken zoals b.v. tegen t.b.c. patiënten, die het waarschijnlijk ook niet kunnen helpen dat ze ziek zijn. Deze patiënten worden pas ontslagen als ze volledig hersteld zijn en worden dan nog steeds gecontroleerd.

De kritiek van mef. Veth is minder persoon- lijk en meer terecht. Ik ben evenwel van me- ning, dat sadisten al bestonden voordat er oor- log was. Ook in vredes tijd zullen zij hun lusten botvieren, zij het dan op kleinere schaal. Doch dit is slechts een graduëel verschil.

Het door haar genoemde boek van dr. Köhling zal ik zeker lezen, maar mag ik haar dan aan- bevelen het boek: House of Dolls, Ka-Tzetnik 135633, vertaald uit het Hebreeuws door Moshe M. Kohn en uitgegeven door Simon en Schus- ter Incorp. (Lion library edition)?

Ir. W. F. van Gils, Vlaardingen.

De Weezenkas

Niet alleen de kerkeijken hebben hun wezenverzorging.

Vereniging tot opvoeding en verzor- ging op humanistische grondslag neemt op zich de verzorging van de wezen der buitenkerkeijken

Inlichtingen omtrent lidmaatschap bij de Secretaris: J. de Leeuw, Herengracht 62, Amsterdam-C.

Lezingen voor de radio

19 juni, 9.45 uur (VARA): dr. V. Schenk: „Geestelijk”;
26 juni, 9.45 uur (VARA): Anna Blaman: „Spoken in het openbaar”;
3 juli, 9.45 uur (VARA): P. Spigt: „De her- vorming van het leed”;
10 juli, 9.45 uur (VARA): mevrouw mr. H. Singer-Dekker: „Mensen zijn redelijker dan u denkt”.

U kunt zich op de wekelijks verschijnende tek- sten van de lezingen abonneren door overschrij- ving van f 4,- per jaar op giro no. 58 i.n.v. de Humanistische Luitsterkring, Oudegracht 152, Utrecht. Voor leden van de luitsterkring f 3,- per jaar. Losse nummers f 0,25.

Dacht u, dat mensen met een dergelijke men- taliteit ooit veranderden? Kotalla (thans 52 jaar) was de beruchte beul van Amersfoort. Hij liet gevangenen, waaronder meisjes, door bloedhonden verscheuren en schoot anderen zonder vorm van proces neer. Deze beul heeft alleen maar eerbied voor het leven, voor zover het zijn eigen leven betreft. En wat dacht u van de Ausendienststelle der Sicherheitspolizei en S. Lages (thans 59 jaar) die leider was van de deportaties en razzia's laat ik dan nog maar buiten beschouwing. Vergelijken bij zulke figu- ren is Max Blokzijl een onschuldig jongetje en hij kreeg de kogel.

Nu beticht u mij er van voorstander te zijn van genocide en haalt daarbij Hitler aan. Maar

Onverbeterlijken

gebleken.

levenslange gevangenisstraf niet veilig genoeg ken mag blootstellen. In het geval O. is zelfs men geen onschuldige mensen aan hun praktij- ars O. hebben zo'n gevaarlijke mentaliteit, dat als Kotalla, Lages etc. maar ook de Berkelse len een garantie hiervoor. Oorlogsmisdadigers, Slechts de doodstraf biedt in dergelijke geval- het alleen maar uit veiligheidsoverwegingen. die dader uit de maatschappij geboden is, al was die zo ernstig zijn, dat bijvriende verwijdering van mijns inziens zijn er nu eenmaal misdaden, hierop verder in te gaan.

een andere kwestie en het is niet mijn taak ziching gehanteerd dient te worden. Doch dat is van de doodstraf in bepaalde gevallen (mag ik?) ben ik wel overtuigd, dat dit middel zeer voor- maken (en voor goed) van die door mij bedoelde Wanneer ik spreek van het onschadelijk volkomen van de omstandigheden af.

heer Jansen te berde brengt behoren niet tot de door mij bedoelde groep. Een moordenaar be- hoeft hietoe zelfs niet te behoren. Dit hangt De categorie inbrekers, oplichters etc. die de

ORDEN?

ingen bij GEMEENTELIJK ZIEKENHUIS, ZAANDAM

e voorwaarden voor leerlingen

maand,

e kost, inwoning, bewassing en geneeskundige verzorging.

van dienstkleding – Tweemaal per maand vergoeding van reiskosten.

litzichten als het diploma verkregen is.

ma strekt tot aanbeveling.

Inlichtingen bij de Adjunct-Directrice

REKENSCHAP

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT voor wetenschap en cultuur,
wil een blad zijn voor de verdieping van de
humanistische overtuiging

Redactie: Prof. Dr. H. Freudenthal, F. P. Huygens, Dr. B. W. Schaper,
Prof. Dr. G. Stuijveling, Prof. Dr. Libbe van der Wal,
Prof. Mr. A. D. Bellinfante en Prof. Dr. T. T. Ten Have

Abonnementenprijs: f 7,50 per jaar (voor donateurs en contribuanten van
Socrates en voor studenten f 6,— per jaar).

Het abonnement kan ieder kwartaal ingaan.

HUMANISTISCHE STICHTING
SOCRATES
Oudegracht 152, Utrecht
Giro 582293

ZOMERSCHOOL 19 – 23 JULI

Ook dit jaar wordt de Zomerschool weer gehouden in de gebouwen van de Internationale
School voor Wijsbegeerte te Amersfoort.

Onderwerp: GROTE GEESTELIJKE STROMINGEN

Leiding: Drs. J. H. P. COLPA

Huishoudelijke leiding: Mevr. J. K. van Eck

Spreekers: G. M. de Gelder: „Grote geestelijke stromingen in 't Indische denken“.
S. L. Kwee: „Stromingen in het Chinese denken“.

Drs. R. L. Mellema: De Islam.

Prof. Dr. H. Kraemer: Het Christendom in zijn verhoudingen tot andere gods-
diensten.

Aanvang: dinsdag 19 juli te 15.00 uur
Einde: zaterdag 23 juli te 14.00 uur

Kosten: Met volledig pensioen f 50,—.
Met alleen koffie en thee f 16,—.

Aanmeldingen en inlichtingen bij het secretariaat van de

Humanistische Stichting „Socrates“
Oudegracht 152, Utrecht

VRIDESACTIE

Radicaal Pacifistisch Maandblad
onder redactie van Dr. W. J. JONG en H. KUYSTEN
Administratie-adres: Postbus 246, Rotterdam
Post giro 445129 • Abonnementenprijs f 5,— per jaar

CREMATIE

is
waardig en pieteitvol

Inlichtingen worden U gaarne verstrekt
door de

VERENIGING VOOR FACULTATIEVE CREMATIE

Riouwstraat 186 — 's-Gravenhage
Tel. (070) 55 47 97

LIDMAATSCHAP: f 2,— PER JAAR

Adresveranderingen
U kunt de administratie veel werk besparen,
door bij verhuizing tijdig uw adreswijziging op
te geven aan het Centraal Bureau Humanistisch
Verbond, Oudegracht 152, Utrecht.
Leden-abonnees in Amsterdam kunnen hun
adresverandering opgeven aan de Ledenadmini-
stratie Amsterdam, Rooseveltlaan 128 III, Am-
sterdam-Z.